

Özv. Schattelesz Józsefné

Az anyai nagyanyám [Schattelesz Józsefné, szül. Goldarbeiter Netti].

Az anyai nagyszülők Újvidékről jöttek. A nagypapának valami vegyeskereskedése lehetett, gondolom, ahol cérnától kezdve a vasoszlopokig minden volt. Nem tudom, mekkora üzlet volt. Ők Újvidéken egész biztos, hogy nagyon tisztos polgári jólétben éltek. Ez csak visszakövetkeztetés. Volt valamikor az Úttörő Áruház a Kossuth Lajos utcában. Ez azelőtt egy Nagykovácsi Milenkó nevű emberé volt, eredetileg Kovácsevics Milenkó, aki Újvidékről került fel Pestre. Ő volt Újvidéken a gazdag ember. És tudom, hogy anyai nagyapám ezzel a Kovácsevics Milenkóval Újvidéken igen jóban volt. Feltételezem, hogy ez jelenti az ő szintjüket Újvidéken. Aztán egy szívességből aláírt váltón mentek tönkre, így jöttek fel Pestre. Nem tudom, mikor kerültek fel Budapestre, de biztos,

hogy az 1900-as évek legelején.

A nagyanyám 1852-ben született, nem tudom, hol, és azt hiszem, szűcsök voltak a szülei. Innen jöhetett a nagyanyám készsége, hogy mindent meg tudott varrni. Ott ült a varrógépnél, és varrt. A nagyanyám mindent varrt, kalapot és szalmakalapot s zsabós ruhát. Mindig nagyon netten öltözködött. Varrt cipőt, mert megtanulta.

Otthon németül beszéltek, és a nagyanyám Goethét olvasott, és Faustot idézett németül nekem. Ezt csak azért mondom, hogy a szintet érzékeltessem. Nagyon sokat köszönhetek a nagymamámnak. Ez egy Schubert album. Ez van beleírva: "Meinen lieben Enkel Tibor..." (Az én kedves Tibor unokámnak tartós megemlékezésül), és az aláírás: özvegy Schattelesz Józsefné. Meggyőződésem, hogy nagyon sokat örököltem ettől a nagymamától.

Én azt hiszem, hogy ezek a bácskai zsidók németül beszéltek egymás között. Legalábbis a nagyanyám szívesebben beszélt németül. Lehet, hogy anyámmal is németül beszélt, ezt nem tudom. De egyszer régen volt a kezemben egy levelezőlap, amit a fiának, Richárdnak, aki akkor katona volt, írt németül.

A nagyszüleim annyira voltak vallásosak, hogy a kóserséget tartották, a nagyünnepekkor elmentek a templomba, és péntek este azért még volt gyertyagyújtás.